

Attention is drawn to the requirements for regulatory regulation of appropriate forms of interaction. It is emphasized that the broad approach to understanding of interaction is applied only in the new Law of Ukraine "On National Security of Ukraine".

Some examples, forms, methods, ways of interaction of security forces and defense forces in ensuring national security of Ukraine are considered. The approach to the distinction between strategic and tactical cooperation in ensuring national security of Ukraine is supported.

It was emphasized that the establishment of a mechanism of cooperation in ensuring national security is dependent on the timely alignment of the tasks of the system of normative legal acts (including interdepartmental ones), organizational and staff structures of these subjects to the subjects of national security that are solved by the subjects.

Keywords: *national security of Ukraine, security and defense sector, cooperation in national security of Ukraine, security forces, defense forces, subjects of national security of Ukraine.*

УДК 347.121

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-1-95-102

Резворович К. Р. ©

кандидат юридичних наук
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ПРАВО НА ОСОБИСТЕ ЖИТТЯ vs ПРАВО НА ПРИВАТНЕ ЖИТТЯ: ДИСКУСІЙНІСТЬ СПІВВІДНОШЕННЯ КАТЕГОРІЙ

На основі аналізу результатів наукових досліджень, нормативно-правової бази, а також судової практики досліджено питання співвідношення категорій «право на особисте життя» та «право на приватне життя». Зокрема, встановлено неоднозначність підходу щодо визначення змісту поняття «приватне життя» та «особисте життя» у нормативно-правових актах та судовій практиці.

Виокремлено три підходи щодо співвідношення понять «особисте життя» та «приватне життя». Сутність першого зводиться до того, що ці категорії слід вважати однаковими, сутність другого – що поняття «приватне життя» дещо ширше, ніж поняття «особисте життя», суть третього полягає у широкій інтерпретації поняття «приватне життя», в якому поняття «особисте» та «сімейне» життя охоплюються поняттям «приватне життя».

З'ясовано, що приватне життя є місткою категорією, якій неможливо дати вичерпного визначення. Встановлено, що не є чітко визначеним, і охоплює широкий спектр питань поняття «приватне життя» і у практиці ЄСПЛ.

Встановлено, що «приватне життя» охоплює фізичну і моральну недоторканність особи, і що саме поняття «приватний» включає в себе право особи обрати певні аспекти свого власного життя – без регламентування з боку уряду, тобто самостійно. При цьому не можна зводити поняття «приватного життя» до «внутрішнього кола», в якому окрема особа може жити своїм особистим, власно обраним життям. Навпаки, повага до приватного життя певною мірою має поширюватись і на право встановлювати і розвивати відносини з іншими людьми.

Очевидно, що ця категорія ширша, ніж право на особисте життя, і вона стосується таких сфер, всередині яких кожна людина вільна розвивати це поняття й наповнювати його певним змістом.

Обґрунтовано необхідність застосування єдиної термінології у вітчизняному законодавстві. Зокрема, з метою узгодження відповідних положень нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регулюють відносини у сфері особистого життя та наближення вітчизняного законодавства до європейських стандартів запропоновано замінити у нормативно-правових актах України дефініцію «право на особисте життя» на дефініцію «право на приватне та сімейне життя».

Ключові слова: *особисті немайнові права людини, особисте життя, приватне життя, недосконалість понятійного апарату, уніфікація, гармонізація.*

Постановка проблеми. Живучи у час науково-технічного прогресу маємо визнати, що нині досить гостро постає питання забезпечення права на недоторканість приватного життя. Масштабні цифрові перетворення, що нині відбуваються в сучасній

© Резворович К. Р., 2020

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-1183-613X>

goldkristina@gmail.com

Україні, створюють все нові й нові загрози нелегалізованого втручання у приватний простір.

У той же час, європейські орієнтири нашої держави передбачають необхідність формування дієвого механізму забезпечення та захисту особистих немайнових прав людини. Зі вступом України до Ради Європи, послідовним курсом на європейську інтеграцію і подальшими демократичними перетвореннями, поліпшення захисту особистих немайнових прав людини стає особливо значущим і важливим.

Наразі в Україні напрацьована чимала законодавча база з питань захисту як особистих немайнових прав людини в цілому, так і права на приватне життя зокрема. Однак сформоване законодавство не позбавлене недоліків. Зауваження викликає, перш за все, недосконалість понятійного апарату у контексті одночасного використання вітчизняним законодавцем у різних нормативно-правових актах, і навіть різних статтях одних і тих же нормативно-правових актів дефініцій «приватне життя» та «особисте життя». Унаслідок чого виникає чимало правозастовчих проблем, а судова практика залишається досить неоднозначною.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми. Питання визначення сутності дефініцій «приватне життя» та «особисте життя» неодноразово привертало увагу вітчизняних та зарубіжних науковців. Зокрема, окремі аспекти цієї теми вивчали: Л. В. Ємчук, Ю. Кириченко, Л. О. Красавчиков, Т. А. Плутагар, А. Б. Венгер та ін.

Проте попри існуючі наукові доробки дане питання все ще потребує подальшого вивчення та переосмислення. Адже проблема і досі залишається не вирішеною на законодавчому рівні.

Мета статті – на основі аналізу результатів наукових досліджень, нормативно-правової бази, а також судової практики з теми дослідження, з'ясувати особливості співвідношення категорій «приватне життя» та «особисте життя», а також обґрунтувати необхідність застосування єдиної термінології у вітчизняному законодавстві.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основний Закон нашої держави у ст. 32 закріплює конституційне право людини на недоторканість її особистого та сімейного життя [4], що фактично означає гарантовану державою можливість кожного уникати несанкціонованого втручання з боку влади, суспільства або інших осіб в особисту та сімейну сферу та зберігати в таємниці відомості, що стосуються його особистого й сімейного життя.

Водночас, системний аналіз положень нині чинного вітчизняного законодавства дає підстави стверджувати, що національне законодавство оперує поняттями «особисте життя», «сімейне життя» та «приватне життя» людини у різному їх поєднанні, не розкриваючи зміст та співвідношення останніх.

Так, зокрема, висновок про те, що використання терміна «особисте» в текстах нормативно-правових актів вживається принаймні у трьох основних розуміннях, дає змогу зробити комплексний аналіз положень Конституції України, Цивільного кодексу України та Сімейного кодексу України. А саме:

1. Як такий, що належить безпосередньо особі та нерозривно з нею пов'язане нематеріалізоване благо (право) чи певна її внутрішня (духовна) якість особи: «особисте немайнове благо» (ст. 201 ЦК України); «особисті немайнові відносини» (ст. 1 ЦК України); «особисте життя» (ст. 32 Конституції України, п. 1 ч. 1 ст. 3, ч. 6 ст. 296, ст. 301 ЦК України); «особисті немайнові права» (ч. 2 ст. 26, п. 2 ч. 1 ст. 31, ч. 1 ст. 55); «особистий немайновий інтерес» (ч. 1 ст. 16, ч. 1 ст. 55 ЦК України); «особиста недоторканість» (ст. 29 Конституції України, ст. 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, ст. 289 ЦК України); «особиста безпека» (ст. 978 ЦК України); «особиста свобода» (ч. 4 ст. 7, ст. 56 СК України) тощо.

2. Як такий, що належить безпосередньо особі на певному правовому титулі матеріальний об'єкт: «особисте майно» (ч. 2 ст. 52 ЦК України); «особисті речі» (ст. 974 ЦК України); «особиста власність» (п. 1 ст. 1306 ЦК України); «особиста приватна власність» (ст. ст. 57–59 СК України) тощо.

3. Як певна поведінка, яка здійснюється безпосередньо особою: вчиняти певні дії «особисто» (ч. 1 ст. 527, ч. 1 ст. 528, п. 2 ч. 2 ст. 843, п. 1 ст. 1282 ЦК України); «особисте користування» (ч. 1 ст. 719 ЦК України); «особисте розпорядження» (ст. 1233 ЦК України) тощо [16, с. 71].

У той же час, узагальнення літературних джерел з теми, а також відповідної су-

дової практики дозволяє стверджувати, що розбіжності у визначеннях можуть тягнути за собою різне тлумачення одних і тих самих явищ і, як результат, різний зміст прав громадян або навіть їх обмеження. З огляду на це, можна з упевненістю сказати, що наявність чіткого понятійного апарату є важливою гарантією дотримання та забезпечення реалізації основоположних прав громадян.

З вищевикладеного випливає необхідність пошуку найбільш вдалого варіанту законодавчого позначення досліджуваного права. З метою розробки пропозицій щодо вирішення цього питання проаналізуємо нормативно-правові акти, що врегульовують дане питання на міжнародному та європейському рівнях, а також відповідну наукову літературу.

Насамперед необхідно зазначити, що у Загальній декларації прав людини встановлено, що ніхто не може зазнавати безпідставного втручання в його особисте і сімейне життя [6]. У той же час у Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. визначено право кожного на повагу до свого приватного і сімейного життя [8], що свідчить, скоріше, про отождолення понять «особисте життя» та «приватне життя» і виділення терміна «сімейне життя» в окрему категорію.

Цей же шлях обрав і Конституційний Суд України, який у своєму Рішенні № 2-рп/2012 від 20 січня 2012 р. за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України, даючи офіційне тлумачення частин першої, другої статті 32 Конституції України і визначаючи досліджуване благо як засадничу цінність, необхідну для повного розквіту людини в демократичному суспільстві, називає його «правом на приватне та сімейне життя» [13].

Зауважимо, що у 2006 р. законодавець України встановив, що рішення Європейського Суду з прав людини є джерелами права [12]. Відтоді ці джерела стали повноправною частиною правової системи нашої держави. Тому також варто взяти до уваги рішення ЄСПЛ стосовно визначення співвідношення категорій «особисте життя» та «приватне життя».

Перш за все, зауважимо, що у своїй практиці ЄСПЛ також не сформулював відповідної дефініції. Так, наприклад, у справі «Німіцт проти Німеччини» Суд зауважує, що поняття «приватне життя», використане в ст. 8, не піддається вичерпному визначенню, а отже, «Суд не вважає за можливе і необхідне дати вичерпне визначення поняттю «приватне життя» (п. 29) [21].

Зокрема, дослідження показало, що не є чітко визначеним, і охоплює широкий спектр питань поняття «приватне життя» і у практиці ЄСПЛ. Зокрема, з-поміж таких: персональні дані про людину; деякі аспекти фізичного та соціального «я» особи; встановлення та підтримання стосунків з іншими людьми та зовнішнім світом; ім'я, прізвище особи (зміна, написання) («Булгаков проти України») (Bulgakov v. Ukraine) від 11 вересня 2007 р., заява № 59894/00); «Гарнага проти України» (Garnaga v. Ukraine) від 16 травня 2013р., заява № 20390/07; зовнішній вигляд особи; визначення персональної ідентичності (вибір імені, способу одягатись, сексуальна ідентичність тощо); право визначати своє приватне життя і можливість ознайомлення з ним інших осіб; право на доступ до інформації, пов'язаної з особою та визначенням її правового статусу; здоров'я людини, медичне втручання; збирання медичних даних, складання історії хвороби, конфіденційність медичних даних («Пантелеєнко проти України») (Panteleyenko v. Ukraine) від 29 червня 2006 р., заява № 11901/02); право особи на фізичну і моральну (психічну) цілісність; право на особистісний розвиток; право особи на безпечне довкілля; відсутність численних щоденних незручностей, пов'язаних з ідентифікацією особи; право на приватний простір тощо [18].

На думку Суду, поняття приватне життя не можна надмірно обмежувати «інтимним колом», де кожен веде особисте життя на власний розсуд, і не слід повністю відокремлювати зовнішній світ від цього кола. Крім того, на думку Суду, немає принципових підстав вважати, що подібне уявлення про поняття «приватне життя» виключає діяльність професійного і ділового характеру, оскільки саме в процесі роботи більшість людей мають значну, якщо не найбільшу, можливість розвивати відносини із зовнішнім світом [10, с. 323].

Деяко раніше, у 1992 році Європейський Суд заявив: «Неприпустимо обмежувати поняття особистого життя внутрішнім колом», в якому людина може прожити своє особисте життя, яке вона обрала, і виключити повністю зовнішній світ від цього не вхо-

дить до цього кола». Повага до особистого життя повинна також включати певний набір прав на встановлення та розвиток стосунків з іншими аспектами життя людини [14, с.90]. Поняття особистого життя обов'язково включає право на встановлення та розвиток стосунків з іншими та зовнішнім світом.

Проаналізувавши низку справ, розглянутих цим судом, можна зробити висновок, що приватне життя є місткою категорією, якій неможливо дати вичерпного визначення. Очевидно, що ця категорія ширша, ніж право на особисте життя, і вона стосується таких сфер, всередині яких кожна людина вільна розвивати це поняття й наповнювати його певним змістом.

Однак дослідження не буде повним без вивчення наукової думки з цього приводу, а також етимологічного з'ясування походження категорій «приватне» та «особисте». Розпочавши з етимологічного походження категорій «приватне» та «особисте», зауважимо, що у Великому тлумачному словнику сучасної української мови «приватний» визначається «як той, який належить окремії особі (особам)» [3, с.1110]. У свою чергу, «особистий» тлумачиться, як «той, який є власністю окремої особи, безпосередньо належить їй; персональний, власний; який безпосередньо стосується якої-небудь особи, пов'язаний з нею; який здійснюється безпосередньо, не через інших осіб» [3, с. 861].

У той же час, аналіз наукової літератури дає змогу виокремити декілька підходів, як щодо розуміння цих термінів, так і щодо їх співвідношення. Так, на думку Т. А. Плутагара, приватне життя людини – це її поведінка у сфері особистих, сімейних, побутових, інтимних, товариських, професійних, ділових та інших відносин поза суспільною діяльністю [11]. За словами М. Баглая [2, с.204], ті аспекти особистого життя людини, які він не хоче надавати іншим, складають приватне життя.

Що ж стосується категорії «особисте життя», то, наприклад, А. В. Стогова розуміє категорію «особисте життя» як:

1) особливу сферу людської діяльності, яка контролюється самою людиною, спрямована на задоволення її різноманітних потреб, пов'язаних зі свободою та незалежністю людини;

2) міру можливої поведінки людини у приватно-правовій сфері, або у сфері, що не підпадає під пряме правове регулювання держави і підтримується державними заборонами третіх осіб втручатися в цю сферу [17, с.8].

В. Тертишник вважає, що сфера особистого життя – це комплекс різноманітних обставин існування людини та відомостей про неї, яким вона сама надає статус конфіденційності, закриваючи її для зовнішнього догляду та втручання, це сфера, де сама людина визначає, що і в якій мірі вона може розкрити, а що – ні, область, де людина, образно кажучи, «є власним законодавцем» [19].

А. Б. Венгеров вважає, що «особисте життя – це різноманітні відносини між людьми (сім'ї, дружби тощо), а також відносини, пов'язані з відпочинком, використанням вільного часу, ставленням людини до природи, визначенням духовного і матеріальні потреби та засоби їх задоволення [20, с.3].

Л. Красавчиков [9, с.169] характеризує право на особисте (приватне) життя як «особисте немайнове право людини на свободу визначати власну поведінку в особистому житті на свій розсуд, що виключає будь-яке втручання в її особисте життя з боку інших осіб, крім як інше прямо передбачено законом». Цей автор виділяє декілька сфер особистого життя: суто особисту (інтимну), побутову, сімейну, майнову, культурну, організаційну, санітарно-гігієнічну, оздоровчу, дозвілля, спілкування.

Л. В. Ємчук вважає, що хоча терміни «особисте життя» та «приватне життя» здебільшого використовуються як синоніми, можливе й розмежування позначених ними понять. Так, терміном «особисте життя» науковець позначає, насамперед, інтимну сферу людських відносин без створення сім'ї як стійкого об'єднання кількох людей, а терміном «приватне життя» – як цю сферу, так і відносини, що пов'язані, зокрема, з виявом особистих смаків і вподобань, плануванням життєвого шляху тощо [4, с. 9]. На тому, що термін «приватне життя» є ширшим у порівнянні з терміном «особисте життя» наголошує також О. О. Андрієвська [1, с.5].

Як бачимо, узагальнення літературних джерел свідчить, що у доктрині сформовано три підходи щодо співвідношення понять «особисте життя» та «приватне життя». Представники першого підходу вважають, що ці категорії слід вважати однаковими, представники другого зазначають, що поняття «приватне життя» дещо ширше, ніж поняття «особисте життя», суть третього підходу полягає у широкій інтерпретації поняття

«приватне життя», в якому поняття «особисте» та «сімейне» життя охоплюються поняттям «приватне життя».

Ми є прихильниками підходу, сутність якого зводиться до того, що термін «приватне життя» є ширшим у порівнянні з терміном «особисте життя». Зважаючи на це, на нашу думку, цілком виправданою є висловлена в правовій доктрині позиція про те, замість дефініції «особисте життя» доцільно вживати «приватне життя». Йдеться про В. О. Серьогіна та Ю. Кириченко. Так, зокрема, В. О. Серьогін наголошує на необхідності використання у нормативних документах терміна «приватне життя» [15, с. 245]. Ю. Кириченко, у свою чергу, пропонує зміни до ст. 32 Конституції України, замінюючи «особисте» на «приватне» [7, с. 38].

Цілком підтримуємо вказані пропозиції, виходячи з таких аргументів. Пріоритетним напрямом вдосконалення вітчизняного законодавства нині, враховуючи євроінтеграційну політику нашої держави, є приведення його у відповідність до європейських норм та стандартів. Тому важливе значення у даному контексті мають положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод. Зокрема, маємо на увазі ст. 8 Конвенції, яка гарантує право на повагу до приватного і сімейного життя, недоторканності житла і таємності листування. Відповідно до якої кожен має право на повагу до свого приватного і сімейного життя, до свого житла і кореспонденції. Органи державної влади не можуть втручатись у здійснення цього права, за винятком випадків, коли втручання здійснюється згідно із законом і є необхідним у демократичному суспільстві в інтересах національної та громадської безпеки чи економічного добробуту країни, для запобігання заворушенням чи злочинам, для захисту здоров'я чи моралі або для захисту прав і свобод інших осіб [8].

Також варто взяти до уваги рішення, у яких ЄСПЛ керується категорією «приватне життя», що має аналогічний зміст. Він визначив, що «приватне життя» охоплює фізичну і моральну недоторканність особи, і що саме поняття «приватний» включає в себе право особи обрати певні аспекти свого власного життя – без регламентування з боку уряду, тобто самостійно. При цьому Суд вважає, що не можна зводити поняття «приватного життя» до «внутрішнього кола», в якому окрема особа може жити своїм особистим, власно обраним життям. Навпаки, повага до приватного життя певною мірою має поширюватись і на право встановлювати і розвивати відносини з іншими людьми.

Результати здійсненого дослідження дозволяють зробити **висновок** про те, що конструкції «приватне життя» та «особисте життя» в основному використовуються як синоніми, оскільки ми говоримо про однакову соціальну цінність – особисте немайнове благо. Однак у конкретних нормативно-правових актах вони можуть мати певні особливості.

Усе це свідчить про те, що законодавство України потребує удосконалення шляхом застосування уніфікованої термінології. Зокрема, зважаючи на вищевикладене, пропонуємо замінити у нормативно-правових актах України дефініцію «право на особисте життя» на дефініцію «право на приватне та сімейне життя» з метою узгодження відповідних положень нормативно-правових актів різної юридичної сили, що регулюють відносини у сфері особистого життя та наближення вітчизняного законодавства до європейських стандартів.

Насамкінець слід зауважити, що питання співвідношення категорій «приватне життя» та «особисте життя» потребує подальшого наукового дослідження у напрямку спроби розробки найбільш оптимального визначення дефініції «приватне життя» з метою подальшого розмежування цих категорій.

Список використаних джерел

1. Андрієвська О. О. Охорона та захист прав на приватне життя особи. *Часопис Академії адвокатури України*. 2012. №14. С. 1-6.
2. Баглай. В. Конституционное право Российской Федерации. 6-е изд., изм. и доп. - М.: Норма, 2007. 784 с.
3. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / Уклад, і голов, ред. В. Т. Бусел. К.; Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. 1728 с.
4. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. №254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 18.02.2020)
5. Ємчук Л. В. Конституційно-правове регулювання особистого та сімейного життя людини і громадянина: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. 12.00.02. Ужгород, 2015, 22 с.
6. Загальна декларація прав людини від 10 грудня 1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015 (дата звернення: 18.02.2020)

7. Кириченко Ю. Конституційне закріплення права на невтручання в особисте і сімейне життя в Україні та європейських державах: порівняльно-правовий аналіз. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2013. №5. С. 34-40.
8. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 4 листопада 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (дата звернення: 18.02.2020)
9. Красавчикова Л. О. Понятие и система личных неимущественных прав граждан (физических лиц) в гражданском праве Российской Федерации. Екатеринбург, 1994. 435 с.
10. Особливості застосування рішень Європейського суду з прав людини при розгляді цивільних справ: навч. посібник / У. Б. Андрусів, О. Б. Верба-Сидор, Ю. В. Верхола та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2019. 404 с.
11. Плутигар Т. А. Міжнародні та національно-правові засади регулювання права на недоторканість приватного життя. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/41571/%D2> (дата звернення: 18.02.2020)
12. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України від 23. 02. 2006 р. № 3477-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3477-15> (дата звернення: 18.02.2020)
13. Рішення Конституційного Суду України у справі № 1-9/2012 за конституційним поданням Жашківської районної ради Черкаської області щодо офіційного тлумачення положень частин першої, другої статті 32, частин другої, третьої статті 34 Конституції України від 20 січня 2012 р. № 2-РП/2012. Офіційний вісник України. 2012. № 9. Ст. 332
14. Серьогін В. О. Конституційне право особи на недоторканність приватного життя (прайвесі): проблеми теорії та практики : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.01, 12.00.02 / В.О. Серьогін. Х., 2011. 437 с.
15. Серьогін В. О. Право на недоторканість приватного життя у конституційно-правовій теорії та практиці: монографія. Харків : Видавництво «ФІНН», 2010. 608 с.
16. Стефанчук Р. О. Особисті немайнові права фізичних осіб (поняття, зміст, система, особливості здійснення та захисту): монографія / Відп. ред. Я. М. Шевченко. К: КНТ, 2007. 846 с.
17. Стогов О. В. Особисте життя людини: проблема визначення. *Правовий вісник Української академії банківської справи*. 2014. № 1(10). С. 6-10.
18. Фулей Т. І. Застосування практики Європейського суду з прав людини при здійсненні правосуддя: науково-методичний посібник для суддів. 2-ге вид. випр., допов. К., 2015. 208 с. URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine/232716?download=true> (дата звернення: 18.02.2020)
19. Тертишник В. Особисте життя людини та проблеми правосуддя. *Права нотаріуса*. 2005. №6. URL: <http://yuradnik.com.ua/stati/d0-be-d1-81-d0-be-d0-b1-d0-b8-d1-81-d1-82-d0-b5-d0-b6-d0-b8-d1-82-d1-82-d1-8f-d0-bb-d1-8e-d0-b4-d0-b8-d0-bd-d0-b8-d1-82-d0-b0-d0-bf-d1-80-d0-be-d0-b1-d0-bb-d0-b5-d0-bc-d0-b8-d0-bf-d1-80-d0-b0/>(дата звернення: 18.02.2020)
20. Венгеров А. Б. Конституционные принципы охраны личной жизни советских граждан. *Советская юстиция*. 1979. № 1. С. 3.
21. Judgment in the Case of «Niemietz v. Germany» (Application no. 13710/88). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57887> (дата звернення: 18.02.2020)

Надійшла до редакції 21.02.2020

References

1. Andriyevs'ka, O. O. (2012) Okhrona ta zakhyst prav na pryvatne zhyttya osoby. [Protection and protection of the rights to privacy of a person] Chasopys Akademiyi advokatury Ukrainy. 2012. №14. S. 1-6. [in Ukr.].
2. Bahlay, B. (2007) Konstytutsyonnoe pravo Rossyyskoy Federatsyy. [Constitutional Law of the Russian Federation] 6-e yzd., yzm. y dop. - M.: Norma. 784 s. [in Russ.].
3. Velykyy tлумachnyy slovnyk suchasnoyi ukraiyins'koyi movy (z dod. i dopov.) [The Great Interpretive Dictionary of Modern Ukrainian (with additions and supplements)] / Uklad, i holov, red. V. T. Busel.K.; Irpin': VTF «Perun», 2005. 1728 s. [in Ukr.].
4. Konstytutsiya Ukrainy : Zakon Ukrainy vid 28.06.1996 r. №254k/96-VR. [Constitution of Ukraine: Law of Ukraine of June 28, 1996 No. 254k / 96-VR]. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (data zvernennya: 18.02.2020) [in Ukr.].
5. Yemchuk, L. V. Konstytutsiyno-pravove rehulyuvannya osobystoho ta simeynoho zhyttya lyudyny i hromadyanya [Constitutional and legal regulation of the personal and family life of a person and a citizen] : avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk. 12.00.02. Uzhhorod, 2015, 22 s. [in Ukr.].
6. Zahal'na deklaratsiya prav lyudyny vid 10 hrudnya 1948 r. [Universal Declaration of Human Rights of December 10, 1948]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015(data zvernennya: 18.02.2020). [in Ukr.].
7. Kyrychenko, Y. U. (2013) Konstytutsiynе zakriplennya prava na nevtruchannya v osobyste i simeyne zhyttya v Ukraini ta yevropeys'kykh derzhavakh: porivnyal'no-pravovyy analiz. [Constitutional fixation of the right to non-interference in personal and family life in Ukraine and European states: a comparative legal analysis]. Naukovi zapysky Instytutu zakonodavstva Verkhovnoyi Rady Ukrainy. 2013. №5. S. 34-40. [in Ukr.].
8. Konventsiya pro zakhyst prav lyudyny i osnovopolozhnykh svobod vid 4 lystopada 1950 r. [Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 4 November 1950] URL:

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004 (data zvernennya: 18.02.2020) [in Ukr.].

9. Krasavchykova L. O. (1994) Ponyatyie y sistema lychnykh neymushchestvennykh prav hrazhdan (fyzycheskykh lyts) v hrazhdanskom prave Rossyyskoy Federatsyy. [The concept and system of personal non-property rights of citizens (individuals) in the civil law of the Russian Federation]. Ekaterynburh, 1994. 435 s. [in Russ.].

10. Osoblyvosti zastosuvannya rishen' Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny pry roz'hlyadi tsyv-il'nykh sprav: navch. [Peculiarities of application of judgments of the European Court of Human Rights in the consideration of civil cases]. posibnyk / U. B. Andrusiv, O. B. Verba-Sydor, YU. V. Verkhola ta in. L'viv: L'vDUVS, 2019. 404 s. [in Ukr.].

11. Plutahar, T. A. Mizhnarodni ta natsional'no-pravovi zasady rehulyuvannya prava na nedotorkanist' pryvatnoho zhyttya. [International and national legal principles of regulation of the right to privacy]. URL: <http://www.pravoznavec.com.ua/period/article/41571/%D2> (data zvernennya: 18.02.2020). [in Ukr.].

12. Pro vykonannya rishen' ta zastosuvannya praktyky Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny: Zakon Ukrainy vid 23. 02. 2006 r. № 3477-IV. [On the Enforcement of Judgments and the Practice of the European Court of Human Rights: Law of Ukraine of February 23, 2006 No. 3477-IV]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/3477-15> (data zvernennya: 18.02.2020) [in Ukr.].

13. Rishennya Konstytutsiynoho Sudu Ukrainy u spravi № 1-9/2012 za konstytutsiynym podannym Zhashkivs'koyi rayonnoyi rady Cherkas'koyi oblasti shchodo ofitsiynoho tlumachennya polozhen' chastyh pershoyi, druhoi statii 32, chastyh druhoi, tret'oyi statii 34 Konstytutsiyi Ukrainy vid 20 sichnya 2012 r. [Decision of the Constitutional Court of Ukraine in Case No. 1-9 / 2012 on the constitutional submission of the Zhashkiv District Council of Cherkasy Oblast on the official interpretation of the provisions of the first, second Article 32, second, third Article 34 of the Constitution of Ukraine of January 20, 2012 No. 2- RP / 2012]. № 2-RP/2012. Ofitsiynyy visnyk Ukrainy. 2012. № 9. St. 332. [in Ukr.].

14. Ser'ohin, V. O. (2011) Konstytutsiynne pravo osoby na nedotorkanist' pryvatnoho zhyttya (prayvesi): problemy teorii ta praktyky [Constitutional right of a person to privacy (benefits): problems of theory and practice] : dys. ... d-ra yuryd. nauk : 12.00.01, 12.00.02 / V.O. Ser'ohin. X. 437 s. [in Ukr.].

15. Ser'ohin V. O. Pravo na nedotorkanist' pryvatnoho zhyttya u konstytutsiyno-pravoviy teorii ta praktytsi [The right to privacy in constitutional law theory and practice] : monohrafiya. Kharkiv : Vydavnytstvo «FINN», 2010. 608 s. [in Ukr.].

16. Stefanchuk, R. O. (2007) Osobysti nemaynovi prava fizychnykh osib (ponyattya, zmist, sistema, osoblyvosti zdysnennya ta zakhystu) [Personal non-property rights of individuals (concept, content, system, features of implementation and protection)]: monohrafiya / Vidp. red. YA. M. Shevchenko. K: KNT. 846 s. [in Russ.].

17. Stohov, O. V. (2014) Osobyste zhyttya lyudyny: problema vyznachennya. [Personal life of a person: the problem of definition]. Pravovyy visnyk Ukrainy's'koyi akademiyi bankivs'koyi spravy. № 1(10). S. 6-10. [in Ukr.].

18. Fuley, T. I. (2015) Zastosuvannya praktyky Yevropeys'koho sudu z prav lyudyny pry zdiysnenni pravosuuddya [Application of the practice of the European Court of Human Rights in the administration of justice] : naukovo-metodychnyy posibnyk dlya suddiv. 2-he vyd. vypr., dopov. K., 208 s. URL: <https://www.osce.org/uk/ukraine/232716?download=true> (data zvernennya: 18.02.2020). [in Ukr.].

19. Tertyshnyk, V. (2005) Osobyste zhyttya lyudyny ta problemy pravosuuddya. [Personal life and problems of justice]. Prava notariusaa. №6. URL: <http://yurradnik.com.ua/stati/d0-be-d1-81-d0-be-d0-b1-d0-b8-d1-81-d1-82-d0-b5-d0-b6-d0-b8-d1-82-d1-82-d1-8f-d0-bb-d1-8e-d0-b4-d0-b8-d0-bd-d0-b8-d1-82-d0-b0-d0-bf-d1-80-d0-be-d0-b1-d0-bb-d0-b5-d0-bc-d0-b8-d0-bf-d1-80-d0-b0/>(data zvernennya: 18.02.2020). [in Ukr.].

20. Venherov, A. B. (1979) Konstytutsyonnye pryntsypy okhrany lychnoy zhyzny sovet'skykh hrazhdan. [Constitutional principles for the protection of the privacy of Soviet citizens]. Sovet'skaya yustytysyya. № 1. S. 3. [in Russ.].

21. Judgment in the Case of «Niemietz v. Germany» [Judgment in the Case of «Niemietz v. Germany »] (Application no. 13710/88). URL: <http://hudoc.echr.coe.int/eng?i=001-57887> (data zvernennya: 18.02.2020).

SUMMARY

Rezvorovych K. R. Right to personal life vs right to private life: discussion of relating categories. In the article, on the basis of the analysis of the results of scientific research, the legal framework, as well as the case law, the question of the correlation of the categories of «right to privacy» and «right to privacy» is explored. In particular, the ambiguity of the approach to defining the content of «private life» and «personal life» in the normative legal acts and court practice has been established.

There are three approaches to the relationship between the concepts of «personal life» and «private life». The essence of the first is that these categories should be considered the same, the essence of the second is that the concept of «private life» is somewhat broader than the concept of «personal life»; and «family» life are covered by the concept of «private life».

It has been found that privacy is a cumbersome category that cannot be comprehensively defined. It has been found not to be clearly defined and covers a wide range of issues of the concept of «private life» and in the practice of the ECtHR.

It is established that «private life» encompasses the physical and moral integrity of the individual, and that the very concept of «private» includes the right of the individual to choose certain aspects of his or her own life - without regulation by the government, that is, independently. However, it is impossi-

ble to reduce the concept of «private life» to «inner circle», in which an individual can live his personal, self-chosen life. On the contrary, the respect for privacy should, to some extent, extend to the right to establish and develop relationships with others.

Obviously, this category is broader than the right to privacy, and it covers such spheres, within which everyone is free to develop the concept and fill it with some meaning.

The necessity to use uniform terminology in national legislation is substantiated. In particular, in order to harmonize the relevant provisions of different legal acts regulating relations in the sphere of personal life and approximation of national legislation to European standards, it is proposed to replace in the normative legal acts of Ukraine the definition of «right to privacy» with the definition of «right to privacy. and family life».

Key words: *personal non-property human rights, personal life, private life, imperfection of the conceptual apparatus, unification, harmonization.*

УДК 342.951

DOI: 10.31733/2078-3566-2020-1-102-107

Тищенко С.О. ©
кандидат
юридичних наук,
професор

Тищенко І.О. ©
кандидат
юридичних наук,
доцент

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

МІГРАЦІЯ НАСЕЛЕННЯ В СУЧАСНОМУ СВІТІ: НАСЛІДКИ, ФАКТОРИ ВПЛИВУ, ПРАВОВИЙ КОНТЕКСТ

Подано огляд проблем урегулювання міграційних процесів у сучасному мультикультурному світі, проаналізовано найбільш оптимальні механізми інтеграції мігрантів та їхніх нащадків у новому соціокультурному середовищі. Автори дослідили проблемні аспекти правового захисту держави від наслідків нелегальної трудової міграції, а також проаналізували ризики від масової трудової міграції. Акцентовано на важливості об'єднання зусиль країн-донорів та країн-реципієнтів для вироблення ефективних засобів урегулювання міграційної політики на міждержавному рівні. Установлено, що для різних країн і регіонів наслідки міграції можуть бути неоднаковими, як для тих, що віддають робочу силу, так і для тих, що її приймають. Охарактеризовано позитивні й негативні наслідки міграції для обох сторін, а також обґрунтовано необхідність використання досі не задіяних ресурсів цивілізаційного реформування, які не зашкодять ні національним економікам і правовим системам, ні особистості й суспільству в цілому.

Ключові слова: *імміграція, міграційна політика, правове врегулювання міграційних процесів, захист прав мігрантів.*

Постановка проблеми. Комплекс проблем, пов'язаних зі зростанням міграційних потоків у розвинені країни, утримує на сьогодні лідируючі позиції серед ключових питань, що хвилюють світ. Міграція є необхідним ресурсом економічного розвитку, водночас вона породжує такі проблеми для країн, що приймають мігрантів, які і суспільство, і політична еліта сьогодні розглядають як загрозу їх соціальній стабільності і національній ідентичності. Серйозність ризиків, спричинених іншокультурною міграцією, підтверджується поширенням антизахідних настроїв в ісламському світі й посиленням стурбованості самого Заходу через «ісламську загрозу». Питання про перспективи інтег-

© Тищенко С.О., 2019
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0002-0130-0422>
tishchenkova@ukr.net

© Тищенко І.О., 2019
ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-0323-5035>
iren9357@gmail.com